

Svet
Evropske unije

Bruselj, 14. maj 2024
(OR. en)

9097/24

Medinstitucionalna zadeva:
2024/0012(NLE)

POLCOM 167
COMER 68
RELEX 547
DUAL USE 35
RECH 173
ENER 188
ENV 433

ZAKONODAJNI AKTI IN DRUGI INSTRUMENTI

Zadeva: PRIPOROČILO SVETA o povečanju varnosti raziskav

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

o povečanju varnosti raziskav

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 v povezavi s členom 182(5) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Odprtost, mednarodno sodelovanje in akademska svoboda so v središču vrhunskih raziskav in inovacij. Vendar so zaradi vse večjih mednarodnih napetosti ter vse večje geopolitične pomembnosti raziskav in inovacij raziskovalci in akademiki iz Unije pri mednarodnem sodelovanju vse pogosteje izpostavljeni tveganjem za varnost raziskav, zato so lahko evropske raziskave in inovacije ogrožene zaradi zlonamernega vpliva in zlorab na načine, ki vplivajo na varnost Unije ali kršijo vrednote in temeljne pravice Unije, kot so opredeljene v Pogodbi o Evropski uniji (PEU) in Listini Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina). Zato je bistveno, da se sektor raziskav in inovacij Unije podpre in opolnomoči za obravnavanje teh tveganj. Potrebni so natančni in sorazmerni zaščitni ukrepi, da bo mednarodno sodelovanje še naprej odprto in varno.
- (2) Spreminjajoče se geopolitične razmere nujno zahtevajo skupen odziv vseh držav članic in Komisije, da bi okrepili in izkoristili raziskovalni in inovacijski potencial po vsej Uniji. Samo skupna prizadevanja lahko zagotovijo večjo varnost raziskav. Zaradi teh razmer je treba mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij znova uravnotežiti glede na interese, vrednote in načela Unije, da bi razvili in zaščitili strateško avtonomijo Unije, obenem pa ohranjali odprto gospodarstvo¹ in si prizadevali za enake konkurenčne pogoje in uravnoteženo vzajemno odprtost.

---

¹ Izredno zasedanje Evropskega sveta (1. in 2. oktober 2020) – sklepi, 13/20, odstavek 3.

- (3) Odprta znanost zagotavlja, da so znanstvene raziskave čim bolj dostopne v korist znanosti, gospodarstva in družbe kot celote. Mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij je ključnega pomena za iskanje rešitev za pereče svetovne izzive v korist naših družb in spodbuja znanstveno odličnost, mednarodna mobilnost raziskovalnih talentov pa bogati znanstveno raziskovanje ter je bistvena za spodbujanje inovacij in doseganje znanstvenih prebojev. Akademska svoboda pomeni, da lahko raziskovalci svobodno izvajajo svoje raziskave ter izbirajo raziskovalne metode in svoje raziskovalne partnerje z vsega sveta, pri čemer je treba upoštevati, da akademska svoboda prinaša akademsko odgovornost.
- (4) Vse večja strateška konkurenca in vračanje k politiki moči vodita k mednarodnim odnosom, od katerih si vsaka stran želi kar največjo korist. Te spremembe so privedle do raznolikih, nepredvidljivih in pogosto hibridnih groženj². Nekateri konkurenti Unije zaradi bistvene vloge ključnega znanja in kritične tehnologije pri politični, gospodarski, obveščevalni in vojaški premoči vse bolj razvijajo lastne zmogljivosti v zvezi s tem ali dejavno izvajajo strategije spajanja civilnih in vojaških ciljev.
- (5) Hibridne grožnje lahko prizadenejo vse zadevne sektorje, vendar je sektor raziskav in inovacij še posebno ranljiv zaradi svoje odprtosti, akademske svobode, institucionalne avtonomije in svetovnega sodelovanja. Raziskovalci in inovatorji s sedežem v Uniji so lahko predmet napadov, da bi se od njih pridobilo najsodobnejše znanje in tehnologija, včasih z uporabo zavajajočih in prikritih metod ali z odkrito krajo ali prisilo, pogosteje pa z izkoriščanjem navidezno dobronamernega mednarodnega akademskega sodelovanja. Te hibridne grožnje ne ogrožajo le varnosti in blaginje, temveč bi lahko vplivale tudi na akademsko svobodo v Evropi.

---

² Skupni okvir o preprečevanju hibridnih groženj – odziv Evropske unije, JOIN(2016)18.

- (6) Sodelovanje v sektorju raziskav in inovacij je v mednarodnem okviru zato vse težje, pri čemer obstaja tveganje nezaželenega prenosa ključnega znanja in kritične tehnologije v tretje države, ki bi se lahko uporabili za krepitev vojaških zmogljivosti in obveščevalnih služb teh držav, to pa bi vplivalo na varnost Unije in njenih držav članic, ali za namene, ki kršijo vrednote in temeljne pravice Unije. Čeprav tako sodelovanje ni vedno zakonsko prepovedano, lahko odpira velike varnostne in etične dileme.
- (7) V skladu z institucionalno avtonomijo in akademsko svobodo so raziskovalne organizacije in organizacije za financiranje raziskav v prvi vrsti odgovorne za razvoj in upravljanje svojega mednarodnega sodelovanja. Javni organi na vseh ravneh bi morali razmisliti o zagotavljanju pomoči in podpore za te organizacije, da bodo lahko sprejemale informirane odločitve in obvladovale tveganja za varnost raziskav.
- (8) V več državah članicah in na ravni Unije potekajo v zadnjih letih razprave o krepitvi varnosti raziskav, v okviru katerih so bile sprejete različne pobude:
- Komisija je maja 2021 objavila sporočilo o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam, v katerem je predstavila novo evropsko strategijo za mednarodno politiko na področju raziskav in inovacij. Svet se je odzval septembra 2021 s sprejetjem sklepov Sveta, v katerih je poudaril, da so Unija in države članice zavezane, da bodo okrepile ukrepe za preprečevanje tujega vmešavanja;

- v okvirni program Unije za raziskave in inovacije za obdobje 2021–2027, tj. program Obzorje Evropa, je bilo uvedenih več zaščitnih ukrepov, s katerimi se izvršuje posebna odgovornost Unije kot enega največjih evropskih financerjev raziskav;
- Svet je novembra 2021 v okviru sklepov o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora (ERA), v katerih je boj proti tujemu vmešavanju vključen med prednostne ukrepe, sprejel program politike ERA za obdobje 2022–2024;
- Komisija je januarja 2022 na podlagi svojih zavez, ki izhajajo iz globalnega pristopa in programa politike ERA, objavila delovni dokument služb Komisije o boju proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije. Poleg tega je za olajšanje vzajemnega učenja med državami članicami v letu 2023 potekala dejavnost vzajemnega učenja;
- Evropski parlament je 9. marca 2022 sprejel resolucijo o tujem vmešavanju v vse demokratične procese v Uniji, tudi o dezinformacijah, v kateri poziva h krepitvi akademske svobode, izboljšanju preglednosti tujega financiranja ter opredelitvi in spremljanju tujega vmešavanja na kulturnem, akademskem in verskem področju;

- Svet je aprila 2022 sprejel sklepe o evropski strategiji za krepitev vloge visokošolskih institucij za prihodnost Evrope, v katerih je poudaril, da je lahko poglobljeno sodelovanje v Uniji koristno pri podpori visokošolskim ustanovam ter raziskovalcem, mentorjem, študentom in osebju zagotavlja potrebna orodja za spopadanje z izzivi na področju pravičnega sodelovanja na svetovni ravni, kot so nepravičnost, tuje vmešavanje in ovire za odprto znanost. Svet poudarja tudi, da je treba spodbujati ozaveščeno in neodvisno razumevanje partnerjev iz tretjih držav;
- Svet je 10. junija 2022 sprejel sklepe o vrednotah in načelih mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij, v katerih je poudaril pomen obvladovanja tveganj in varnosti ter pozval Komisijo in države članice, naj še naprej razvijajo dobre prakse;
- s širšega varnostnega in obrambnega vidika poteka delo v okviru strategije EU za varnostno unijo³ ter strateškega kompasa za varnost in obrambo, katerega cilj sta skupna ocena groženj in izzivov ter večja usklajenost ukrepov na področju varnosti in obrambe, vključno z različnimi instrumenti za odkrivanje hibridnih groženj in odzivanje nanje v okviru nabora orodij Unije za odzivanje na hibridne grožnje;

---

³ COM(2020)605.

- na področju pravil Unije o nadzoru izvoza blaga in tehnologije z dvojno rabo je Uredba (EU) 2021/821 Evropskega parlamenta in Sveta⁴ zelo pomembna za varnost raziskav. Komisija je v pomoč raziskovalnim organizacijam septembra 2021 objavila priporočilo o programih skladnosti za raziskave v zvezi z blagom z dvojno rabo⁵.
- (9) Komisija in visoki predstavnik sta sprejela skupno sporočilo o evropski strategiji za gospodarsko varnost⁶, katere cilj je zagotoviti, da bo imela Unija še naprej koristi od gospodarske odprtosti, hkrati pa se bodo čim bolj zmanjšala tveganja za njeno gospodarsko varnost. V strategiji je predlagan tristebni pristop: spodbujanje gospodarske baze in konkurenčnosti Unije, zaščita pred tveganji ter sklepanje partnerstev z najširšim možnim naborom držav za obravnavanje skupnih pomislekov in interesov. V vsakem od stebrov imajo raziskave in inovacije ključno vlogo.

---

⁴ Uredba (EU) 2021/821 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o vzpostavitvi režima Unije za nadzor izvoza, posredovanja, tehnične pomoči, tranzita in prenosa blaga z dvojno rabo (UL L 206, 11.6.2021, str. 1).

⁵ Priporočilo Komisije (EU) 2021/1700 z dne 15. septembra 2021 o programih notranje skladnosti za nadzor raziskav v zvezi z blagom z dvojno rabo v skladu z Uredbo (EU) 2021/821 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi režima Unije za nadzor izvoza, posredovanja, tehnične pomoči, tranzita in prenosa blaga z dvojno rabo (UL L 338, 23.9.2021, str. 1).

⁶ JOIN(2023)20.

- (10) Na podlagi tega skupnega sporočila so se v priporočilu Komisije (EU) 2023/2113⁷ opredelila tehnološka področja, kritična za gospodarsko varnost Unije, v zvezi s katerimi se z državami članicami opravi nadaljnja ocena tveganja. Ocene tveganja so se že prednostno začele izvajati na štirih od 10 opredeljenih kritičnih tehnoloških področij, in sicer na področju naprednih polprevodnikov, umetne inteligence, kvantne tehnologije in biotehnologije. Rezultati ocen tveganja, ko bodo dokončane, bi lahko bili podlaga za druge morebitne ukrepe za izvajanje evropske strategije za gospodarsko varnost, vključno z ukrepi za povečanje varnosti raziskav.
- (11) V skupnem sporočilu o evropski strategiji za gospodarsko varnost je bilo tudi napovedano, da bo Komisija predlagala ukrepe za povečanje varnosti raziskav z zagotavljanjem uporabe obstoječih orodij ter opredelitvijo in odpravo morebitnih preostalih vrzeli, ob hkratnem ohranjanju odprtosti raziskovalnega in inovacijskega ekosistema. To priporočilo je del svežnja, ki ga je Komisija izdala januarja 2024 kot nadaljevanje skupnega sporočila.
- (12) Kar zadeva opredelitev vrzeli iz prejšnje točke, razprave z državami članicami in organizacijami deležnikov kažejo, da oblikovalci politik in vsi drugi zadevni akterji nujno potrebujejo večjo konceptualno jasnost ter skupno razumevanje zadevnih vprašanj in tega, kaj pomeni sorazmeren in učinkovit odziv politike.

---

⁷ Priporočilo Komisije (EU) 2023/2113 z dne 3. oktobra 2023 o tehnoloških področjih, kritičnih za gospodarsko varnost EU, v zvezi s katerimi se z državami članicami opravi nadaljnja ocena tveganja (UL L, 2023/2113, 11.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2113/oj>).

- (13) Vse več držav članic je razvilo ali razvija politike, katerih cilj je povečati varnost raziskav. Čeprav ta prizadevanja na splošno prispevajo k ozaveščanju in krepitvi odpornosti, bi bilo treba razvoj in izvajanje zaščitnih ukrepov dosledno uporabljati na vseh ravneh, tudi na ravni Unije, nacionalni in regionalni ravni ter na ravni raziskovalnih organizacij in organizacij za financiranje raziskav, da bi bila resnično učinkovita. Usklajevanje na ravni Unije in podpora Komisije za krepitev zmogljivosti in izmenjavo praks sta zato potrebna za zaščito celovitosti ERA, pri čemer je treba spoštovati pristojnosti držav članic za sprejemanje dodatnih ukrepov, na primer z razvojem regulativnih okvirov.
- (14) Pomembno je, da se hibridne grožnje, ki vplivajo na raziskovalni in inovacijski ekosistem, strukturirano ocenijo, s čimer se krepí situacijsko zavedanje oblikovalcev politik z opiranjem na enotno zmogljivost za analizo obveščevalnih podatkov, zlasti hibridno fuzijsko celico, in ob upoštevanju dela Evropskega centra za preprečevanje hibridnih groženj in Agencije Evropske unije za kibernetško varnost ter Evropskega centra za boj proti kibernetški kriminaliteti, ki ga je vzpostavil Europol, v zvezi s kibernetškimi grožnjami.
- (15) Ob upoštevanju, da se velik delež raziskav in inovacij izvaja v zasebnem sektorju, je treba poudariti, da, čeprav so tveganja, ki so jim podjetja izpostavljena, lahko podobna, se njihova narava, potrebe in zmogljivosti razlikujejo od tistih, ki jih imajo raziskovalne organizacije.

- (16) Ustrezno pozornost bi bilo treba nameniti političnim izkušnjam držav članic in ključnih mednarodnih partnerjev, hkrati pa poudariti, da bi bilo treba oblikovati pristop, ki bo ustrezal edinstvenemu evropskemu okviru. Dobre prakse se na primer izmenjujejo v okviru večstranskega dialoga o vrednotah in načelih za mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij kot del pridružitvenih pogajanj in sestankov skupnega usmerjevalnega odbora za znanost in tehnologijo v okviru mednarodnih sporazumov o znanosti in tehnologiji, pa tudi v večstranskih forumih, kot so G7, ter v ustreznih večstranskih dogovorih o nadzoru izvoza.
- (17) Varnost raziskav je vprašanje, ki se mu namenja vse več pozornosti, razprava o povezanih tveganjih in o tem, kako jih najboljše obvladovati, pa se krepi. Zato je treba dodatno povečati ozaveščenost, spodbujati in olajšati vzajemno učenje med državami članicami in ustreznimi organizacijami deležnikov ter prispevati k prožnemu in prilagodljivemu pristopu k učenju.
- (18) V tem priporočilu se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
- (1) „varnost raziskav“ se nanaša na predvidevanje in obvladovanje tveganj, povezanih z:
- (a) nezaželenim prenosom ključnega znanja in kritične tehnologije, ki lahko vplivata na varnost Unije in njenih držav članic, če se na primer uporabijo v vojaške ali obveščevalne namene v tretjih državah;
  - (b) zlonamernim vplivom na raziskave, kadar lahko tretje države raziskave uporabijo ali se lahko iz tretjih držav uporabijo med drugim za ustvarjanje dezinformacij ali spodbujanje samocenzure med študenti in raziskovalci, kar krši akademsko svobodo in raziskovalno integriteto v Uniji;
  - (c) kršitvami etike ali integritete, kadar se znanje in tehnologije uporabljajo za zatiranje, kršenje ali spodkopavanje vrednot in temeljnih pravic Unije, kot so opredeljene v Pogodbah;

- (2) „sektor raziskav in inovacij“ se nanaša na vse raziskovalne organizacije, vključno z visokošolskimi institucijami, če izvajajo raziskave, organizacije za financiranje raziskav in raziskovalne infrastrukture po vsej Uniji ter vse druge akterje v raziskovalnem in inovacijskem ekosistemu Unije. Elementi tega priporočila so sicer lahko enako pomembni za podjetja, vendar je za obravnavo varnosti njihovih raziskav potrebno sodelovanje z akterji iz zasebnega sektorja;
- (3) „raziskovalna organizacija“ pomeni vsako neprofitno organizacijo, ki izvaja znanstvene raziskave;
- (4) „mednarodno sodelovanje“ se nanaša na sodelovanje raziskovalnih organizacij in organizacij za financiranje raziskav s sedežem v Uniji ali posameznih raziskovalcev, ki jih financirajo te organizacije, na eni strani s subjekti, vključno s podjetji, s sedežem zunaj Unije, ali posameznimi raziskovalci, ki jih ti subjekti financirajo, na drugi strani. Sodelovanje z raziskovalnimi organizacijami in podjetji s sedežem v Uniji, katerih lastništvo ali nadzor je zunaj Unije, bi bilo treba obravnavati na podlagi ocene tveganja;

- (5) „ocena tveganja“ se nanaša na postopek v zvezi z mednarodnim sodelovanjem na področju raziskav in inovacij, pri katerem se upošteva kombinacija glavnih dejavnikov tveganja. Kombinacija teh dejavnikov določa stopnjo tveganja. Ključne elemente, ki jih je treba oceniti, je mogoče razvrstiti v štiri kategorije: (a) profil tveganja organizacije s sedežem v Uniji, ki se vključuje v mednarodno sodelovanje: upoštevati je treba prednosti in ranljivosti organizacije, vključno s finančnimi odvisnostmi, ki so pomembne za raziskovalni projekt, (b) področje raziskav in inovacij, na katerem bo mednarodno sodelovanje potekalo: upoštevati je treba, ali se projekt osredotoča na raziskovalno področje, ki vključuje ključno znanje in kritično tehnologijo, metodologije, podatkovno ali raziskovalno infrastrukturo, ki velja za posebej občutljivo z vidika varnosti ter vrednot in temeljnih pravic Unije, (c) profil tveganja tretje države, v kateri ima mednarodni partner sedež ali v kateri ima lastništvo ali nadzor (na primer ali za državo veljajo omejevalni ukrepi oziroma ima pomanjkljive rezultate na področju pravne države ali varstva človekovih pravic, agresivno strategijo spajanja civilnih in vojaških ciljev ali omejeno akademsko svobodo), (d) profil tveganja mednarodne partnerske organizacije: skrbno je treba preveriti organizacijo, s katero nameravate sodelovati, da med drugim ugotovite, ali zanjo veljajo omejevalni ukrepi, ali je povezana z vojsko, povezave sodelujočih raziskovalcev ali osebja ter namere partnerjev glede (končne) uporabe rezultatov raziskav;

- (6) „ključno znanje in kritična tehnologija“ se nanašata na znanje in tehnologijo, vključno z izkušnjami, na nastajajočih in prelomnih področjih ter na področjih, ki so ključna za gospodarsko konkurenčnost, socialno blaginjo in varnost Unije in njenih držav članic ter na katerih je zato prevelika odvisnost od tretjih držav nezaželena, ob upoštevanju dinamične narave varnosti raziskav in razvijajočih se tveganj. To med drugim vključuje raziskave in inovacije s potencialom za dvojno rabo;
- (7) „tretje države“ se nanaša na vse države, ki niso članice Unije.

DRŽAVAM ČLANICAM IN EVROPSKI KOMISIJI PRIPOROČA, NAJ:

1. pri oblikovanju in izvajanju ukrepov politike za povečanje varnosti raziskav upoštevajo naslednja načela za odgovorno internacionalizacijo:
  - (a) nadaljnje spodbujanje in zagovarjanje akademske svobode in institucionalne avtonomije ob upoštevanju, da so za mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij odgovorne predvsem raziskovalne organizacije;
  - (b) nadaljnje podpiranje in spodbujanje mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij, ki je hkrati odprto in varno, v skladu z načelom „odprto, kolikor je mogoče, zaprto, kolikor je potrebno“, pri čemer se zagotovi, da je rezultate raziskav mogoče najti, da so dostopni, interoperabilni in da jih je mogoče ponovno uporabiti (FAIR), ob ustreznem upoštevanju veljavnih omejitev, vključno z varnostnimi vidiki;
  - (c) zagotavljanje sorazmernosti ukrepov: če so zaščitni ukrepi uvedeni, ne bi smeli presežati tistega, kar je potrebno za zmanjšanje zadevnih tveganj in preprečitev nepotrebnega upravnega bremena. Cilj je obvladovanje tveganja in ne izogibanje tveganju;
  - (d) usmerjanje ukrepov za varnost raziskav v zagotavljanje gospodarske varnosti, varnosti Unije in nacionalne varnosti ter v zaščito in spodbujanje vrednot in temeljnih pravic Unije, akademske svobode in raziskovalne integritete, ob izogibanju protekcionizmu ter politični instrumentalizaciji raziskav in inovacij;

- (e) spodbujanje samoupravljanja v sektorju raziskav in inovacij znotraj veljavnega regulativnega okvira, da bi zadevnim akterjem omogočili sprejemanje premišljenih odločitev, poudarili družbeno odgovornost raziskovalnih organizacij in upoštevali načelo, da „akademska svoboda prinaša akademsko odgovornost“;
- (f) sprejetje vsevladnega pristopa, ki združuje ustrezno strokovno znanje in spretnosti, zagotavlja celovit pristop k varnosti raziskav ter spodbuja skladnost vladnih ukrepov in sporočil za sektor raziskav in inovacij, vključno s potrebnimi ukrepi za izpolnjevanje in prekvalifikacijo ustrezne delovne sile;
- g) ob izvajanju pristopa, ki temelji na tveganju, sprejetje politik, ki obravnavajo vse države enako, ter opredelitev in obravnavanje tveganj za varnost raziskav ne glede na to, od kod izvirajo, saj je to najboljše zagotovilo, da se ohrani uravnotežen pristop k priložnostim in tveganjem pri sodelovanju na področju raziskav in inovacij ter da se ne spregledajo spremembe v krajini groženj, vključno s pojavom novih akterjev groženj;
- (h) zagotavljanje, da se po najboljših močeh preprečijo vse oblike neposredne in posredne diskriminacije in stigmatizacije skupin ali posameznikov, ki bi se lahko pojavile kot nenamerna posledica zaščitnih ukrepov, ter zagotavljanje polnega spoštovanja temeljnih pravic iz Listine;

- (i) priznavanje dinamične narave varnosti raziskav, ki jo oblikujejo nova spoznanja, razvijajoča se tveganja in geopolitični kontekst, kar zahteva pristop učenja z rednimi pregledi in posodobitvami, ki se izvajajo, da se zagotovi posodobljenost, učinkovitost in sorazmernost politik za varnost raziskav in povezanih prizadevanj za krepitev zmogljivosti, in ki je v skladu za navedenimi načeli.

DRŽAVAM ČLANICAM PRIPOROČA, NAJ ob doslednem upoštevanju subsidiarnosti, sorazmernosti, institucionalne avtonomije in akademske svobode ter v skladu z nacionalnimi posebnostmi držav članic, njihovimi različnimi izhodišči in njihovo izključno pristojnostjo v zvezi z nacionalno varnostjo ter brez poseganja v možnost držav članic, da sprejmejo dodatne ukrepe:

2. si prizadevajo za razvoj in izvajanje skladnega sklopa ukrepov politike za povečanje varnosti raziskav, pri čemer naj čim bolj izkoristijo elemente, navedene v tem oddelku;
3. vzpostavijo dialog s sektorjem raziskav in inovacij, da se opredelijo odgovornosti in vloge ter oblikuje nacionalni pristop, če še ni vzpostavljen, na primer s smernicami ali s seznamom ustreznih ukrepov in pobud za povečanje varnosti raziskav z jasnim postopkom za izvajanje, ob upoštevanju usmeritev Komisije in razpoložljivih podpornih orodij;

4. po potrebi vzpostavijo novo ali okrepijo že obstoječo podporno strukturo ali storitev, da bi akterjem v sektorju raziskav in inovacij pomagali pri obvladovanju tveganj, povezanih z mednarodnim sodelovanjem na področju raziskav in inovacij. Z združevanjem medsektorskega strokovnega znanja in spretnosti bi lahko takšna podporna struktura ali storitev zagotovila informacije in nasvete, ki bi jih raziskovalne organizacije in organizacije za financiranje raziskav lahko uporabile pri sprejemanju premišljenih odločitev, tehtanju priložnosti in tveganj morebitnega mednarodnega sodelovanja ter drugih storitvah, ki jih sektor raziskav in inovacij očitno potrebuje, vključno z dejavnostmi ozaveščanja in usposabljanji;
5. z analizo krajine groženj, tudi z vidika kibernetске varnosti, okrepijo podlago, podprto z dokazi, za oblikovanje politike v zvezi z varnostjo raziskav;
6. olajšajo izmenjavo informacij med raziskovalnimi organizacijami in organizacijami za financiranje raziskav, pa tudi z obveščevalnimi agencijami, na primer s poročili o tajnih in netajnih podatkih ali posebnimi uradniki za zvezo;
7. razvijejo ali okrepijo medsektorsko sodelovanje znotraj vlade, zlasti s povezovanjem oblikovalcev politik, pristojnih za visokošolsko izobraževanje, raziskave in inovacije, trgovino, zunanje zadeve ter obveščevalno in varnostno dejavnost;
8. pridobijo vpogled v odpornost sektorja ter učinkovitost in sorazmernost veljavnih politik za varnost raziskav, tudi z rednim preizkušanjem odpornosti in simulacijami incidentov, po potrebi ob upoštevanju podpore Komisije;

9. namenijo posebno pozornost mednarodnemu sodelovanju na področjih, ki vključujejo ključno znanje in kritično tehnologijo, tudi na področjih, opredeljenih v Priporočilu Komisije (EU) 2023/2113, in rezultatom takšnih skupnih ocen tveganja;
10. da se zagotovi skladnost z veljavnimi pravili Unije o nadzoru izvoza blaga z dvojno rabo in omejevalnimi ukrepi, sprejetimi na podlagi člena 29 PEU ter členov 207 in 215 Pogodbe o delovanju Evropske unije, sprejmejo nacionalne ukrepe glede nematerialnega prenosa tehnologije, ter okrepijo izvajanje in uveljavljanje omejevalnih ukrepov, pomembnih za raziskave in inovacije;
11. proaktivno prispevajo k platformi Unije „vse na enem mestu“ za boj proti tujemu vmešavanju v raziskave in inovacije, in sicer z izmenjavo orodij in virov, razvitih z javnim financiranjem, da se olajša čezmejna uporaba teh orodij in virov ter da se zagotovijo na uporabniku prijazen, dostopen in varen način;
12. sodelujejo z zasebnim sektorjem pri razvoju usmeritev za podjetja, ki se ukvarjajo z raziskavami in inovacijami, tudi za raziskovalno intenzivna zagonska podjetja, spin-off podjetja ter mala in srednja podjetja. V tem oziru je treba opozoriti na obstoječa pravila, vključno s pravili o nadzoru izvoza blaga z dvojno rabo, pregledu tujih naložb in trenutnem delu na področju spremljanja naložb v tujini;
13. po potrebi in na podlagi ocene tveganja proučijo uporabo ukrepov iz tega priporočila za dejavnosti mednarodnega sodelovanja v zvezi z mobilnostjo raziskovalcev;

Vloga organizacij za financiranje raziskav

14. sodelujejo z organizacijami za financiranje raziskav, da jih spodbudijo k zagotovitvi, da:
- (a) je varnost raziskav sestavni del postopka prijave, pri katerem se upoštevajo različni dejavniki, ki skupaj določajo profil tveganja projekta. Cilj je spodbuditi upravičence, da razmislijo o kontekstu, v katerem poteka sodelovanje na področju raziskav in inovacij, ter o razlogih in (prikritih) namenih, ki bi lahko imeli pomembno vlogo, s čimer se zagotovi vnaprejšnja opredelitev morebitnih tveganj in groženj;
  - (b) se pri raziskovalnih projektih, izbranih za financiranje, ki vzbujajo pomisleke, tveganje oceni sorazmerno z njihovim profilom tveganja, na podlagi česar se sprejme dogovor o ustreznem obvladovanju tveganja ter hkrati zagotovi, da se čas do dodelitve sredstev po nepotrebem ne podaljša, in prepreči kakršno koli nepotrebno upravno breme;
  - (c) se pri sklepanju sporazumov o raziskovalnem partnerstvu s tujimi subjekti, tudi prek memorandumov o soglasju, razmisli o morebitnih tveganjih, povezanih z mednarodnim sodelovanjem, in vključijo ključni okvirni pogoji, kot so spoštovanje vrednot in temeljnih pravic Unije, akademska svoboda, vzajemnost in dogovori o upravljanju intelektualnih sredstev, vključno z razširjanjem in uporabo rezultatov, licenciranjem ali prenosom rezultatov in ustanavljanjem spin-off podjetij, ter da se zagotovi izhodna strategija v primeru, da pogoji iz sporazumov niso izpolnjeni;

- (d) se pri uporabi zaščitnih ukrepov v nacionalnih programih financiranja upoštevajo ukrepi, ki se uporabljajo v ustreznih programih financiranja Unije;
- (e) prijavitelji od potencialnih partnerjev pri projektih z visokim profilom tveganja zahtevajo zagotovilo, na primer v okviru sporazuma o partnerstvu, ob upoštevanju ključnih okvirnih pogojev, kot so naštetih v točki 15(c);
- (f) ima organizacija za financiranje na voljo ustrezno strokovno znanje in spretnosti za obravnavanje vprašanj glede varnosti raziskav ter da je varnost raziskav vključena v obstoječe ukrepe spremljanja in ocenjevanja, vključno s spremljanjem incidentov in sprejemanjem pravočasnih in verodostojnih ukrepov v primeru neskladnosti;

Podpora raziskovalnim organizacijam

- 15. spodbujajo in podpirajo raziskovalne organizacije, da
  - (a) sodelujejo pri izmenjavi informacij, vzajemnem učenju, razvoju orodij in smernic ter vzajemnem poročanju o incidentih, kot tudi razmislijo o združevanju virov, da bi čim bolj izkoristile omejene in razpršene vire ter strokovno znanje in izkušnje;
  - (b) sistematično izvajajo notranje postopke obvladovanja tveganja, vključno z ocenjevanjem tveganja, skrbnim preverjanjem potencialnih partnerjev in prenosom na višje ravni notranjega odločanja v primeru vprašanj, ki vzbujajo pomisleke, pri tem pa se izogibajo nepotrebni upravni bremeni;

- (c) pri sklepanju sporazumov o partnerstvu na področju raziskav s tujimi subjekti, tudi prek memorandumov o soglasju, upoštevajo morebitna tveganja, povezana z mednarodnim sodelovanjem, in vključijo ključne okvirne pogoje, kot so spoštovanje vrednot in temeljnih pravic Unije, akademska svoboda, vzajemnost in dogovori o upravljanju intelektualnih sredstev, vključno z razširjanjem in uporabo rezultatov, licenciranjem ali prenosom rezultatov in ustanavljanjem spin-off podjetij, ter zagotovijo izhodno strategijo v primeru, da pogoji iz sporazumov niso izpolnjeni;
- (d) ocenijo tveganja, povezana s programi za nadarjene na področju raziskav in inovacij, ki jih sponzorirajo tuje vlade, zlasti s poudarkom na morebitnih neželenih obveznostih, naloženih njihovim upravičencem, in zagotovijo, da ponudniki tečajev in usposabljanj na kampusu, ki jih sponzorirajo tuje vlade, spoštujejo poslanstvo in pravila institucije gostiteljice;
- (e) vlagajo v namensko notranje strokovno znanje in spretnosti na področju varnosti raziskav, dodelijo odgovornost za varnost raziskav na ustreznih organizacijskih ravneh ter vlagajo v kibernetiko higieno in ustvarjanje kulture, v kateri sta odprtost in varnost v ravnovesju;
- (f) olajšajo dostop do programov usposabljanja, vključno s spletnimi tečaji, za novo in obstoječe raziskovalno osebje ter razvijajo programe izobraževanja in usposabljanja, namenjene usposabljanju svetovalcev za varnost in drugih ustreznih akterjev ter usposablajo kadrovske svetovalce in osebje, ki se ukvarja z internacionalizacijo, da v okviru strukturnega postopka preverjanja preverjajo in odkrivajo elemente, ki vzbujajo pomisleke v prijavih za raziskovalna delovna mesta, zlasti delovna mesta na raziskovalnih področjih, ki vključujejo ključno znanje in kritično tehnologijo;

- (g) v znanstvenih publikacijah in vseh drugih oblikah razširjanja rezultatov raziskav zagotovijo popolno preglednost virov financiranja in povezav raziskovalnega osebjaja ter preprečijo, da bi odvisnosti od tretjih držav in navzkrižja interesov ali obveznosti vplivale na kakovost in vsebino raziskav;
- (h) uvedejo fizično in virtualno delitev, ki zagotavlja, da se dostop do še posebno občutljivih področij, na primer laboratorijev in raziskovalne infrastrukture, podatkov in sistemov odobri izključno na podlagi potrebe po seznanitvi, za spletne sisteme pa so vzpostavljene zanesljive ureditve za kibernetiko varnost;
- (i) ocenijo tveganja, povezana z opremo, laboratoriji in raziskovalnimi infrastrukturami, ki jih sponzorirajo subjekti iz tretjih držav ali so bili od njih pridobljeni ali pa jih ti subjekti nadzorujejo, pri čemer se osredotočijo zlasti na vse neželene obveznosti, naložene organizacijam gostiteljicam;
- (j) zagotovijo, da se preprečujejo vse oblike neposredne in posredne diskriminacije in stigmatizacije, da se zaščiti varnost posameznikov, pri čemer se posebna pozornost namenja pritiskom na diasporo s strani matične države in drugim oblikam zlonamernega vpliva, ki bi lahko povzročile samocenzuro in lahko vplivajo na varnost sodelujočih tujih raziskovalcev, doktorskih kandidatov in študentov, ter da se o incidentih poroča.

PRIPOROČA KOMISIJI, NAJ:

16. v celoti izkoristi odprto metodo koordinacije, zlasti struktur upravljanja ERP, in podpre izvajanje tega priporočila z ozaveščanjem, lajšanjem in spodbujanjem vzajemnega učenja, omogočanjem krepitve zmogljivosti in doslednosti politik; vključi vsebino tega priporočila tudi v programe ustreznih strateških platform in odborov;
17. razvije in vzdržuje platformo Unije „vse na enem mestu“ za boj proti tujemu vmešavanju na področju raziskav in inovacij, v kateri bi združili vse ustrezne podatke, orodja, poročila in druge vire, razvite na ravni Unije, nacionalni, regionalni in organizacijski ravni ali zunaj Unije, pri tem pa zagotovili, da so predstavljeni na uporabniku prijazen, dostopen in varen način;
18. podpira zbiranje dokazov za oblikovanje politik na področju varnosti raziskav in združuje ustrezno strokovno znanje držav članic in deležnikov ter preuči in oceni možnosti za bolj strukturno tozadevno podporo, na primer prek evropskega strokovnega centra za varnost raziskav, pri tem pa upošteva obstoječe strukture in ga poveže s platformo „vse na enem mestu“, pri čemer bi se poleg tega sčasoma lahko dodale dodatne funkcije za podporo državam članicam ter sektorju raziskav in inovacij;
19. v sodelovanju z visokim predstavnikom Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko krepí situacijsko zavedanje oblikovalcev politik s strukturno oceno hibridnih groženj, ki vplivajo na raziskovalni in inovacijski ekosistem;

20. razvije metodologijo za preizkušanje odpornosti za raziskovalne organizacije, ki jo države članice in njihove raziskovalne organizacije lahko prostovoljno uporabljajo;
21. skupaj z državami članicami in ob sodelovanju deležnikov sooblikuje nadaljnje delo v zvezi z ocenjevanjem tveganj kritičnih tehnologij ter sodeluje v dialogu, da se zagotovita izmenjava informacij in doslednost pristopa glede ocenjevanja tveganj in zaščitnih ukrepov za varnost raziskav v nacionalnih programih financiranja in tistih v ustreznih programih financiranja Unije;
22. razvije orodja in vire, ki bodo namenjeni vsem državam ali posameznim državam ter bodo raziskovalnim organizacijam v podporo pri izvajanju skrbnega preverjanja potencialnih partnerjev iz tretjih držav;
23. skupaj z organizacijami deležnikov na ravni Unije vsaki dve leti organizira vodilni dogodek o varnosti raziskav, katerega cilj je izmenjava informacij in razprava, usmerjena v iskanje rešitev;
24. po potrebi pripravi razlagalne usmeritve o razvoju postopkov ocenjevanja tveganja in o uporabi ustrezne zakonodaje Unije; to velja zlasti za pravila o nadzoru izvoza, predvsem za nematerialni prenos tehnologije, vizumske obveznosti za tuje raziskovalce ter razlago nekaterih zahtev glede odprte znanosti in upravljanja intelektualnih sredstev z vidika varnosti raziskav;
25. sodeluje s sektorjem raziskav in inovacij ter državami članicami, da bi ocenili, kako bi lahko kar najbolj povečali preglednost virov financiranja raziskav in povezav raziskovalcev;

26. okrepi dialog in sodelovanje z mednarodnimi partnerji na področju varnosti raziskav, in sicer z izmenjavo informacij, izkušenj in najboljših praks ter iskanjem načinov za uskladitev zaščitnih ukrepov, ter razmisli o možnosti oblikovanja skupnega stališča Unije o tej temi v večstranskih forumih;

Spremljanje napredka

27. Komisija naj v tesnem sodelovanju z državami članicami in po posvetovanju z zadevnimi deležniki, ob uporabi platforme politike ERA, pregledno in na podlagi jasnih kazalnikov spremlja napredek pri izvajanju tega priporočila ter vsaki dve leti poroča Svetu v okviru svojega dvoletnega poročanja o globalnem pristopu k raziskavam in inovacijam ter obstoječega poročanja o okvirnem programu za raziskave in inovacije;
28. glede na nujnost skupnega odziva naj države članice izvajajo to priporočilo in Komisiji posredujejo informacije o svojem nacionalnem pristopu (iz priporočila 3 državam članicam), ki bo služil kot prispevek k zgoraj navedenim dejavnostim Komisije v zvezi s spremljanjem in poročanjem;

29. po temeljiti oceni in ob upoštevanju prihodnjega razvoja geopolitičnih razmer se lahko predlagajo nadaljnji koraki in ukrepi.

V Bruslju,

Za Svet

predsednik/predsednica
